

Kamil Sulej*

Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego
Red. Rafał Łatka. Warszawa: Wydawnictwo Neriton 2020
t. 1 ss. 524, t. 2 ss. 489

Słownik pod redakcją dr. hab. Rafała Łatki to wyjątkowe wydanie, będące pogłębieniem badań nad działalnością społeczną inspirowaną katolicyzmem. Działalność Kościoła katolickiego na przestrzeni wieków przejawiała się nie tylko zaangażowaniem w opiekę duszpasterską, lecz także w pobudzanie ducha patriotyzmu. Szczególnie w okresach uciemnienia naszej Ojczyzny Kościół odegrał znaczącą rolę w podtrzymywaniu polskiej tożsamości narodowej. Gdy zwrócimy uwagę na okres zaborów, walk o niepodległość, II wojnę światową czy czas zniewolenia komunistycznego, dostrzeżemy, że przedstawiciele Kościoła katolickiego inspirowali także do działalności społecznej, która przyczyniła się do powstania aktywnych środowisk katolickich. Zaprezentowane biografie umożliwiają poznanie niezwykłych historii, które tworzą społeczną strukturę działaczy na rzecz dobra wspólnego Kościoła i Ojczyzny. Bez wątplenia *Słownik biograficzny* jest wydaniem, które umożliwia usystematyzowanie wiedzy zarówno badaczom, jak i adeptom interesującym się danym zagadnieniem. Wydawca zaznacza, że tytułowy „katolicyzm społeczny” ma szerokie znaczenie, czego wyrazem są biografie przedstawicieli różnych środowisk, których działalność odwoływała się do wartości katolickich.

Czytelnik dostaje do rąk dwa tomy publikacji, które powstały w wyniku badań naukowych podjętych w ramach Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego. Jak napisał P. Skibiński w *Przedmowie*, zasadniczym celem wydania jest

[...] próba rzetelnego oddania fundamentalnego znaczenia katolicyzmu społecznego w najnowszej historii Polski minionego stulecia. (s. 8)

---

* Kamil Sulej – historyk, sekretarz redakcji kwartalnika „Społeczeństwo. Studia, prace badawcze i dokumenty z zakresu nauki społecznej Kościoła”, ORCID: 0000-0003-3168-8592.

Warto podkreślić, że wydawca, dokonując wyboru prezentowanych biografów, uwzględnił działaczy politycznych, kulturalnych oraz społecznych, którzy dzięki swojej pracy wnieśli istotny wkład w kształtowanie polskiego katolicyzmu społecznego.

Słownik ma stanowić serię wydawniczą składającą się z 7 tomów, które zawierać będą około 60 haseł biograficznych. Zastosowany układ holenderski publikuje biografie w kolejności alfabetycznej. Warto podkreślić, iż pogłębiona praca badawcza autorów oraz dostęp do nieopracowanych materiałów źródłowych podnosi walor poznawczy wydania, czego wyrazem są aktualne opisy bibliograficzne. Redakcja założyła, że pod względem chronologicznym biografie obejmować będą cały wiek XX, ale uwzględnione zostanie również zaangażowanie poszczególnych osób w XIX stuleciu. Jednocześnie opracowane zostaną biografie osób, które zmarły.

R. Łatka dokonał podziału poszczególnych tomów na cztery epoki historyczne: okres zaborów, I wojna światowa, II Rzeczpospolita, II wojna światowa oraz okres po 1945 r. Jednak podstawowym kryterium wyboru biografu było świadectwo zaangażowania społecznego.

Pierwsze dwa tomy słownika przedstawiają biografie działaczy różnych środowisk, m.in. polityków, żołnierzy, dziennikarzy, nauczycieli akademickich, duchownych i przedstawicieli kultury, którzy działali zarówno w kraju, jak i na emigracji. Wśród zaprezentowanych biografów warto wymienić kilka. Tom pierwszy prezentuje biografie m.in. Edmunda Bojanowskiego – działacza społecznego i religijnego, założyciela Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP Niepokalanie Poczętej; Bolesława Domańskiego – księdza katolickiego, działacza społecznego; o. Maksymiliana Marii Kolbego OFNConv – kapłana Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych, dziennikarza i publicysty, założyciela „Rycerza Niepokalanej” i Radia Niepokalanów, a także największego wówczas na świecie klasztoru męskiego w Niepokalanowie, inspiratora „Małego Dziennika” – największego dziennika katolickiego w II Rzeczypospolitej, misjonarza, męczennika, świętego Kościoła katolickiego; Feliksa Konecznego – historyka i historiozofa związanego z chrześcijańską demokracją. Natomiast w drugim tomie znaleźć możemy biografie m.in.: ks. Antoniego Słomkowskiego – teologa, rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego; Czesława Strzeszewskiego – działacza katolickiego, publicysty, ekonomisty i historyka; o. Jacka Woronieckiego OP – dominikanina, teologa, pedagoga, rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, założyciela Zgromadzenia Sióstr Dominikanek Misjonek Jezusa i Maryi, tomisty, sługi Bożego Kościoła katolickiego.

Warto zaznaczyć, iż w gronie autorów znaleźli się wybitni specjaliści reprezentujący renomowane ośrodki badawcze. Nad całością wydania czuwa Rada Programowa, której przewodniczy prof. Jan Żaryn. Każdy tom jest ponadto recenzowany.

Gorąco polecam prezentowaną publikację jako praktyczne narzędzie dla osób zainteresowanych dziedzictwem katolicyzmu społecznego. Bez wątpienia winna ona stanowić podstawową pozycję dla wszystkich, którzy zgłębiać będą poszczególne zagadnienia związane z działalnością opisanych bohaterów.